

روش تدریس مریل

زهرا رضایی مهرزادگان

دکتر جهانبخش اورک

(عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه)

سرشناسه رضایی مهرزادگان، زهرا، ۱۳۷۰-
عنوان و نام پدیدآور روش تدریس مریل: زهرا رضایی مهرزادگان - دکتر جهانبخش اورک
مشخصات نشر اصفهان: کاشف علم، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری ۷۴ ص.
شابک ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۹۰-۸۴-۲

وضعیت فهرست نویسی فیبا
یادداشت کتابنامه ص. ۷۱-۷۴: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع نظام‌های آموزشی -- طرح و برنامه‌ریزی

Instructional systems -- Design

تدریس -- روش‌ها

Teaching -- Methods

شماره افزوده اورک، جهانبخش، ۱۳۵۳ -

رده بندی کتاب LB1۰۲۸/۳۸

رده بندی دیویی ۳۷۱/۳۳

شماره کتابشناسی ملی ۸۶۶۷۷۶۷

روش تدریس مریل

زهرا رضایی مهرزادگان - دکتر جهانبخش اورک

نشر کاشف علم

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۴۰۰

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۹۰-۸۴-۲

مرکز پخش: ۰۹۱۳۷۷۲۳۲۵۸

www.kashefelm.ir

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۳	فصل اول: روش و الگوهای تدریس
۱۵	تعریف آموزش
۱۷	تفاوت آموزش و تدریس
۱۹	مفهوم روش و الگو تدریس
۱۹	روش تدریس
۲۱	الگوی تدریس
۲۳	فصل دوم: روش آموزش و تدریس مریل
۲۵	نظریه مریل
۲۵	دیدگاه طراحی آموزشی مریل
۲۹	عناصر محتوا در دیدگاه مریل
۳۲	قواعد طراحی در نظریه نمایش اجزاء
۳۵	فصل سوم: مراحل طراحی آموزشی بر اساس الگوی مریل
۳۷	مراحل طراحی آموزشی براساس الگوی مریل
۳۷	تحلیل یادگیرنده
۳۸	تعیین نوع مطلب آموزشی
۳۸	تعیین نوع عملکرد مورد انتظار
۳۸	تعیین نوع ارائه اولیه
۳۹	تعیین نوع ارائه ثانویه
۳۹	تعیین فرمول آموزش
۳۹	به کارگیری قواعد طراحی

۴۱	مراحل الگوی موج وار مریل
۴۲	موج اول مسئله یا تکلیف
۴۲	موج دوم توالی
۴۳	موج سوم اجزا
۴۳	موج چهارم راهبردها
۴۳	موج پنجم رابط
۴۴	موج ششم: ارزشیابی
۴۵	روش آموزش مریل
۴۵	اصول اولیه آموزش مریل
۴۶	اصل مسئله محوری یا تکلیف محوری
۴۷	اصل فعال سازی
۴۸	اصل ارائه یا نمایش دادن
۴۹	اصل کاربرد
۴۹	اصل ادغام یا تلفیق
۵۱	روش مریل و آموزش درس علوم
۵۳	فصل چهارم: پروتکل مدل و الگوی طراحی آموزشی براساس الگوی مریل
۵۵	مدل و الگوی طراحی آموزشی براساس الگوی مریل
۵۵	رفتار شناسی
۶۶	تکامل رفتار
۶۸	رفتار مشارکتی جانوران
۶۹	پرسشنامه بار شناختی بیرونی
۷۱	منابع و مآخذ

مقدمه

صاحب نظران بر این باور هستند که آموزش و پرورش مهمترین عاملی است که بر جامعه تأثیر می گذارد، آن را متحول می کند و همراه با تغییرات و تحولات در سرتاسر جهان متأثر می شود. بر این اساس، ضروری است که برنامه های آموزش و پرورش به موازات این تحولات و با توجه به الزامات جامعه سازماندهی شوند.^۱ بنابراین، از رهگذر ایجاد تحول و تعالی در برنامه های درسی، نسل تحت تربیت توانمند می شوند. خودپنداره تحصیلی و توانمندسازی تحصیلی و سرمایه گذاری برای تجهیز نوجوانان به دانش و آگاهی های مورد نیاز، می تواند تأثیرات جالب توجهی در مراحل زندگی آنها داشته باشد و راهی مؤثر برای مقابله با تهدیداتی تلقی شود که آنها را به سوی خود می کشاند. لذا عمده ترین وظیفه ی نظام های آموزشی، تجهیز دانش آموزان به دانش روز با استفاده از روش های مناسب و مؤثر، تدبیر است.

به خاطر اینکه تعلیم و تربیت در دنیای امروزی مفهومی متفاوت با گذشته دارد، هرگز نمی توان با طرز تلقی گذشته و سوگیری های کهنه به دانش آموزان و تربیت آنها نگرست. تحول علم و فناوری، ضرورت تحول در فرآیند فعالیت های آموزشی را انکارناپذیر کرده است. نظام های آموزشی امروزی، باید نیروهای را تربیت کنند که در درك دنیای پیچیده ی امروز، توانمند و در مدیریت و رهبری آن توانمند و اتکا به نفس داشته باشند و منطقی رفتار کنند.^۲ این هدف در سایه ی طراحی مناسب برای آموزش توسط معلم تحقق می یابد.

در برنامه های درسی جدید برای آموزش آن تأکید اساسی بر روش هایی است که در آنها دانش آموز نقش فعالی دارد در این روش ها نقش اصلی در فرایند یادگیری بر عهده دانش آموز است و اوست که این فرآیند را به پیش می برد و معلم نقش هدایت گر و تسهیل کننده را بر عهده می گیرد معلمان این توانایی

۱- غی پور، حسینعلی (۱۳۹۹). دانش محتوایی روش های معلمی و تأثیر آن بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان.

۲- شعبانی، حسن (۱۳۹۰). مهارت های آموزشی و پرورشی. تهران: سمت.

را دارند تا تمرین‌های روزمره و خسته‌کننده را به صورت تجربه‌های یادگیری تعاملی و لذت‌بخش برای دانش‌آموزان تغییر دهند. طراحان آموزشی هر روز الگوهای جدیدتر و تخصصی‌تر طراحی و وارد عرصه تعلیم و تربیت می‌کنند تا در فعالیتهای آموزشی و امر تدریس به کار گرفته شوند...

یکی از این الگوهای تدریس معلمان، الگوی راهبرد آموزشی مریل است. این الگوی آموزشی در دنیای امروزی رویکرد تکلیف محور را به بهترین وجه در محتوا و روش طراحی آموزشی پیاده‌سازی می‌کند و نشان‌دهنده آموزش مستقیم است که می‌توان گفت یکی از تئوری‌های جدید است. این راهبرد آموزشی عرضه شده نشان‌دهنده رویکرد آموزش مستقیم در زمینه دنیای واقعی مشکلات است تاکید بر نمایش به جای اکتشاف است که در همکاری قطعاً می‌تواند اثربخش‌تر باشد. دانش‌آموزان می‌توانند انجام روش تکلیف محور را به عنوان یادگیرنده و همچنین به عنوان فردی در یک گروه در نظر گیرند. این الگو با یک راهبرد آموزشی سنتی در تضاد قرار می‌گیرد در واقع این الگو بر اساس رویکرد دانش‌آموز محور است و چگونگی رسیدن به یادگیری را مشخص می‌کند؛ اما متأسفانه در مدارس کشور ما به علت ناآشنایی معلمان با الگوهای نوین تدریس و ناتوانی آنها در به کارگیری این الگوها و استفاده‌های مداوم از روش‌های متداول غیرفعال صدمات جبران‌ناپذیری به پیکر نظام آموزشی وارد خواهد نمود. هدف هر آموزش یادگیری است اما قبل از آموزش مطالب مورد نظر باید طراحی شوند. طراحان آموزشی به شناسایی و اعمال روش‌های خاص آموزشی برای دستیابی به اهداف مشخص آموزشی به یک محتوای خاص می‌پردازند. بنابراین یک طراح آموزشی را هنرمند آموزشی می‌نامند به این جهت که گرایش به فعالیت‌های هنری دارد و هنرمندانه مسئولیت تمام جنبه‌های طراحی را به عهده می‌گیرد. این مسئولیت‌ها عبارتند از: تحلیل مشکلات آموزشی، طراحی درس، تولید مواد و در بسیاری از موارد تولید رسانه ارزشیابی و بازنگری.^۱

الگوی طراحی آموزشی مریل از جمله الگوهای برگرفته از روانشناسی شناختی است که در طراحی و تدوین کتب درسی پایه مانند علوم، فیزیک، شیمی و... مورد استفاده قرار می‌گیرد. این الگو با توجه به نوع موضوع سطح عملکرد جداگانه‌ای منظور می‌شود در واقع این مدل چگونگی ترکیب کوچکترین اجزای آموزشی و شکل گرفتن این اجزا بر اساس اهداف آموزشی را مورد بررسی قرار می‌دهد بر اساس این مدل آموزش به سه بخش ارائه، تمرین و ارزشیابی تقسیم می‌شود معلم می‌تواند به موقع از شرح و بسط‌های

۱- رستگارپور، حسن (۱۳۸۴). طراحی سیستم‌های آموزشی و تکنولوژی آموزشی. فصلنامه روانشناسی و اطلاع‌رسانی، سال اول، شماره اول.

ثانویه نیز برای غنی سازی آموزش بهره بگیرد الگوی طراحی آموزشی می تواند بسیاری از سؤالات ما درباره نحوه ارائه محتوا پاسخ گوید.^۱

مریل (۲۰۰۲)، در مقاله ای با عنوان اصول اولیه آموزش، اصولی را مطرح می کند که زیربنای آموزش مؤثر است. مریل برای استخراج این اصول الگوها و تجارب مختلف طراحی آموزشی را بررسی کرده است. اصول اولیه آموزش مریل یکی از نظریه هایی است که به اعتقاد مریل در الگوهای طراحی آموزشی و به منظور طراحی محیط های آموزشی مورد استفاده قرار می گیرد. آموزش مریل در برگرنده ۵ اصل مهم آموزشی است که با استفاده از اینها یادگیری یادگیرندگان معنادار می شود و یادگیرندگان در فرآیند یادگیری فعال تر می شوند. این پنج اصل اولیه آموزش به قرار زیر است:

مسئله محوری: چنانچه یادگیرندگان با مسائلی از زندگی واقعی سروکار داشته باشند، یادگیری بهتر صورت می گیرد.

فعال سازی: وقتی که از دانش قبلی یادگیرندگان برای فعال سازی دانش جدید استفاده می شود، یادگیری بهتر صورت می گیرد.

نمایش دادن: اگر دانش جدید به یادگیرندگان نشان داده شود، یادگیری بهتر صورت می گیرد.

کاربرد: اگر یادگیرندگان دانش جدید را مورد استفاده قرار دهند، یادگیری بهتر صورت می گیرد.

تلفیق: چنانچه دانش جدید با زندگی یادگیرندگان تلفیق شود، یادگیری بهتر صورت می گیرد.

بنابر اعتقاد مریل در بسیاری از فعالیت های آموزشی تنها به نمایش دانش و مهارت بسنده می شود و در چرخه یادگیری مراحل دیگر مورد توجه قرار نمی گیرند بر اساس اصول اولیه آموزش، آموزش اثربخش دارای چهار مرحله اساسی است: فعال سازی دانش پیشین، نمایش دادن مهارت ها، کاربرد مهارت ها، تلفیق این مهارت ها با فعالیت های زندگی واقعی.^۲

۱- کلهری، طیبه (۱۳۹۰). تحلیل محتوای کتاب علوم پایه سوم راهنمایی بر اساس الگوی مریل. پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد، رشته برنامه ریزی درسی، دانشگاه الزهرا.

2- Merrill, MD.(2002). First principles of instruction, Educational Technology Research and Development: 50(3), 43-59.